

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 376/2017-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. septembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hagara-Hagarová, s. r. o., Daniela Dlabača 35, Žilina, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Eva Hagarová, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 33/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 33/2010 p o r u š e n é b o l o .

2. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Evy Hagarovej, Advokátska kancelária Hagara-Hagarová, s. r. o., Daniela Dlabača 794/35, Žilina.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 19. júla 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 33/2010.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ doručil 8. februára 2010 okresnému súdu „návrh na náhradu škody v zmysle § 195 a nasl. Zákonníka práce“. V konaní bolo preukázané, že sťažovateľ je osobou „s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom“ v dôsledku utrpeného úrazu z roku 1999 na pracovisku u bývalého zamestnávateľa. Napriek nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 211/2015 z 26. augusta 2015, ktorým prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 33/2010 konať bez zbytočných prietáhov, „do dnešného dňa nebol vykonaný žiaden procesný úkon, ktorý by viedol k meritórnemu rozhodnutiu vo veci samej“. Okresný súd dosiaľ konal neefektívne, a preto podal sťažovateľ sťažnosť na prietahy, ktorú adresoval okresnému súdu. Na uvedenú sťažnosť reagoval okresný súd listom z 10. mája 2017, v ktorom uznal, že zákonný sudca si

neplnil náležite svoju povinnosť konať bez priet'ahov. S'ťažovateľ sa domnieva, že ani napriek vyjadreniu okresného súdu nedošlo k žiadnemu procesnému postupu zákonného sudcu, ktorý by smeroval k rozhodnutiu vo veci samej, preto je presvedčený, že od posledného nálezu ústavného súdu okresný súd svojou nečinnosťou spôsobil ďalší priet'ah v konaní, a tým porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

3. Na základe uvedeného s'ťažovateľ ústavnému súdu navrhuje, aby vo veci vydal nález, ktorým vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy porušené bolo, a prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 33/2010 konať bez zbytočných priet'ahov. Okrem toho sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € a náhrady trov právneho zastúpenia v sume 374,81 €.

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k priebehu konania podaním sp. zn. 1 SprS 463/2017 zo 14. augusta 2017. Vo vyjadrení okresného súdu doručenom ústavnému súdu 18. augusta 2017 podpredseda okresného súdu uviedol, že po vydaní nálezu sp. zn. I. ÚS 211/2015 z 28. júna 2015 zákonný sudca nevykonal žiaden úkon smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu, a to ani po prerokovaní s'ťažnosti pre priet'ahy. Proti sudcovi bol podaný návrh na disciplinárne konanie z dôvodu hrubého porušenia povinností sudcu. Predmetná vec bola medzičasom pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. Eve Královej, ktorá po naštudovaní prípadu bezodkladne určí termín pojednávania. Priet'ahy v konaní neboli zapríčinené dôsledkom objektívnych skutočností alebo konaním s'ťažovateľa. Súčasťou vyjadrenia bola aj nasledujúca chronológia úkonov vo veci sp. zn. 8 C 33/2010:

„08.02.2010 - podaný návrh na OS Žilina

23.02.2010 - doručovaný návrh + poučenie odporcovi

12.03.2010 - doručené súdu vyjadrenie odporcu k návrhu

15.03.2010 - spis predložený zákonnému sudcovi

22.09.2011 - vytýčený termín pojednávania na deň 19.10.2011

19.10.2011 - pojednávanie odročené na neurčito za účelom doplnenia dôkazov

25.10.2011 - súdu doručené listinné dôkazy od práv. zástupcu odporcu

18.01.2012 - spis predložený zákonnému sudcovi

02.07.2012 - súdu doručené listinné dôkazy od práv. zástupcu navrhovateľa
22.11.2012 - súdu doručená urgencia práv. zást. navrhovateľa o nariadenie ZD
06.08.2013 - vypracované uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania
04.09.2013 - spis doručený znalcovi
20.09.2013 - súdu doručená žiadosť znalca o predĺženie lehoty na vypracovanie ZP
23.10.2013 - spis vrátený od znalca s vypracovaným ZP
25.10.2013 - prijatá úhrada zálohy na znalecké dokazovanie
25.10.2013 - vydané uznesenie o priznaní znalečného + doručovaný ZP na vyjadrenie
29.11.2013 - súdu doručený od práv. zást. navrhovateľa návrh na kontrolné ZD
11.09.2014 - vytýčený termín pojednávania na deň 13.10.2014
11.09.2014 - nahliadnutie do spisu práv. zást. navrhovateľa
23.09.2014 - nahliadnutie do spisu práv. zást. odporcu
13.10.2014 - pojednávanie odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania
31.10.2014 - spis predložený zákonnému sudcovi
10.11.2014 - súdu doručený od práv. zást. navrhovateľa návrh na výsluch svedka
21.5.2015 - oznámenie [REDAKOVANÉ], PZO ukončenie zastupovania
11.06.2015 - zasielaná výzva navrhovanému svedkovi
11.06.2015 - nahliadnutie do spisu novým práv. zástupcom odporcu
01.08.2017- spis pridelený v zmysle Dodatku č. 9 k Rozvrhu práce Okresného súdu Žilina rok 2017 Mgr. Eve Kráľovej.“

5. V zásade rovnaké skutočnosti týkajúce sa chronológie úkonov okresného súdu a účastníkov konania zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti, ako aj z obsahu súdneho spisu predloženého ústavnému súdu na nahliadnutie spolu s vyjadrením okresného súdu k sťažnosti 18. augusta 2017.

6. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaslal ústavnému súdu svoje stanovisko, v ktorom uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci a predložil ako prílohu aj kópiu prepúšťacej správy po podrobení sa operácii ako dôkaz

zhoršenia jeho zdravotného stavu, čo preukazuje dôvodnosť ním uplatneného nároku na priznanie finančného zadosťučinenia.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Prerokovanie sťažnosti na ústnom pojednávaní vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou namietaného porušenia práv, nepovažuje ústavný súd ani za vhodný a nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom okresného súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. v primeranej lehote (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

9. Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu

a sudcu je normatívne ukotvená v § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (obdobne § 157 ods. 1 CSP). Podľa § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, a z § 183 ods. 1 prvej vety vyplýva, že pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

11. Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

12. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa na náhradu škody proti svojmu bývalému zamestnávateľovi z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia v dôsledku poškodenia jeho zdravia. Ústavný súd už vo svojom predchádzajúcom náleze sp. zn. I. ÚS 211/2015 z 26. augusta 2015 (vydanom na základe návrhu sťažovateľa z dôvodu prietáhov v konaní) konštatoval, že nepovažuje posudzovanú vec za právne zložitú, pretože takéto spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov. Vychádzajúc z obsahu spisu ústavný súd usúdil, že vec sťažovateľa možno považovať za skutkovo zložitejšiu, a to najmä vzhľadom na potrebu vykonať v záujme ustálenia skutkového stavu znalecké dokazovanie

na posúdenie opodstatnenosti uplatnených nárokov. Ústavný súd v tejto súvislosti však zároveň zdôrazňuje, že uvedená skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť doterajšiu neprimeranú dĺžku namietaného konania, ale možno ju primerane zohľadniť napr. pri určení sumy finančného zadosťučinenia (obdobne napr. IV. ÚS 374/2014). Na takomto posúdení právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd naďalej zotrváva.

13. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní veci nezistil okolnosť, ktorou by s'ťažovateľ, od predchádzajúceho rozhodnutia ústavného súdu, prispel k zbytočným priet'ahom v konaní. Uvedené vyplýva aj z vyjadrenia okresného súdu k s'ťažnosti. S'ťažovateľ bol v konaní aktívny, domáhal sa nápravy aj cestou s'ťažnosti predsedovi okresného súdu.

14. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je náhrada škody z titulu s'ťaženia spoločenského uplatnenia, t. j. vec, ktorej povaha (spor o existenciu nárokov, ktoré môžu byť zdrojom príjmov s'ťažovateľa) si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 145/03).

15. Vychádzajúc z predloženej s'ťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu, ako aj z chronológie úkonov doručenej okresným súdom spolu s vyjadrením k s'ťažnosti ústavný súd zistil, že od vydania nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 211/2015 z 26. augusta 2015, ktorým konštatoval porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 33/2010 konal bez zbytočných priet'ahov, nevykonával okresný súd

do podania sťažnosti ani jeden procesný úkon. Okresný súd bol absolútne nečinný po takmer 2 rokoch. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať tiež na to, že konanie vedené okresným súdom trvá od podania žaloby do času rozhodovania ústavného súdu viac ako 7,5 roka a táto celková doba, počas ktorej nie je vo veci sťažovateľa právoplatne rozhodnuté, sama osebe osvedčuje dôvodnosť podanej sťažnosti.

16. V neposlednom rade podpredseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti v liste sp. zn. 1 SprS 463/2017 zo 14. augusta 2017 uznal prietahy v konaní.

17. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 33/2010 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

III.

18. Sťažovateľ sa domáhal tiež vyslovenia príkazu, aby okresný súd konal vo veci bez zbytočných prietahov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojitosti s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Keďže uvedenú povinnosť už ústavný súd vyslovil vo svojom náleze sp. zn. I. ÚS 211/2015 z 26. augusta 2015, nebolo potrebné opakovane rozhodnúť aj o tomto návrhu sťažovateľa. V tejto časti preto sťažnosti vyhovieť nebolo (výrok 4 nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ktoré odôvodnil tým, že *„táto suma zohľadňuje dĺžku prietahu v konaní, ako aj s nimi spojenú nemajetkovú ujmu, ktorá sťažovateľovi vznikla. Tento nárok a rozsah požadovaného finančného zadosťučinenia sťažovateľ*

odôvodňuje... tým, že v priebehu uplynulých siedmich rokov od začatia konania došlo k tak výraznému zhoršeniu zdravotného stavu sťažovateľa, že sa stal držiteľom preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom“. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na zistenú dobu nečinnosti okresného súdu považoval za potrebné rozhodnúť aj o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu vrátane celkovej dĺžky konania, predmetu sporu, správania sťažovateľa v konaní a vzhľadom na finančné zadosťučinenie priznané sťažovateľovi predchádzajúcim nálezom, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

20. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €. Sťažovateľovi, ktorý bol vo veci namietaných porušení práv úspešný, vznikli trovy konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd priznal odmenu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti), a to za každý úkon po 147,33 €, čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov 2 x 8,84 € za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 312,34 €. Keďže právny zástupca sťažovateľa je aj platcom DPH, uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Tropy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli teda priznané v celkovej sume 374,81 €.

21. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

22. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2017